

Kuifeenden komen hier driehoeksmosseltjes snoepen. © Wim Dirckx

Ezels en schapen begrazen de stadswallen © Hendrik Moeremans

Overwinteren tussen ganzen en geschiedenis in Damme

Geef je ogen de kost in een middeleeuws openluchtmuseum en beleef de wonderlijke winter samen met duizenden vriezeganzen in het uitgestrekt decor van de polders rond Damme.

Tekst: Hendrik Moeremans

Waren het de smalle baantjes in het zog van een tractor? Was het de spitsloze toren van de Onze-Lieve-Vrouwekerk? Of was het de oude man die breed glimlachend zwaaide naar iedereen die hem kruiste? Nog voor ik goed en wel in Damme aangekomen ben, weet ik al dat de stad me in vervoering zal brengen.

Niet meesterdeugniet Tijn Uilenspiegel, die hier volgens de legende geboren is, maar wel Rudy Deplae heet me uitbundig welkom. Rudy is zot van de Damse natuur en vooral van haar ganzen. Al sinds 1985 is hij er een van de drijvende krachten, samen met een tiental andere vrijwilligers van Natuurpunt. “Let op de spitse hoeken overal in het

landschap”, toont Rudy voor we de wal van de buitengracht oplopen, “tijdens de Tachtigjarige oorlog tussen de Noordelijke Nederlanden en Spanje legden de Spanjaarden hier een verdedigingsgordel aan in de vorm van een zevenster.” De A.S.Adventureroute die in het gebied uitgestippeld is, volgt die geometrische spitsvondigheid.

Boven: De Spanjaarden legden hun verdedigingslijnen aan in de vorm van een zevenster, vanop de toren van de kerk is dat goed te zien. | Onder: De vriezeganzen op wintervakantie in Damme © Misjel Decler

Aan onze rechterkant rijzen restanten van de omwalling op in het landschap, aan de linkerkant scheidt alleen de buitengracht ons van het historisch centrum van Damme. Kleine rietganzen en kolganzen vliegen op en strijken wat verder weer neer. Het is moeilijk om niet onder de indruk te zijn van deze plek.

“Jarenlang was dit een afgesloten privédomein”, zegt Rudy. De oude grachten en wallen in de graslanden waren uitgevlakt als een biljartlaken. Ter compensatie voor de aanleg van de A11 werd flink geïnvesteerd in het herstel. De stadswallen creëren vandaag rustgebieden voor vogels. Het historisch herstel en de natuur bleken een match made in heaven.

“Toch is dat niet altijd het geval”, merkt Rudy op. Bij het herstel van de binnengracht aan de oude schaapskooi, een ander bastion van de zevenster, dreigde een moerasbosje met waterrallen (watervogels nvdr) op de schop te gaan. Overleg bracht de oplossing: de gracht werd uitgegraven en hersteld tot vlak voor het bosje. Het gekwiet van de waterral is hier ‘s zomers nog altijd te horen.

“Toen we de herstelde stadswallen in het voorjaar samen met de stad openden, kwamen de verhalen van oudere Dammenaars boven”, zegt Rudy. “Ze herinnerden zich hoe ze hier als kind in de gracht gezwommen hadden. We kozen er bewust voor om het pad te verharderen. Zo is het toegankelijk voor de

zweimmers van weleer, onder wie er nu heel wat slecht te been zijn, maar even goed voor de volgende generatie: jonge gezinnen met kinderwagens.”

Boerenatuur

Dat het Damse landschap nog zulke vergezichten heeft, is te danken aan de landbouw. “Op onze percelen werken we vandaag via beheerovereenkomsten samen met 30 boeren”, vertelt Rudy. “Ze gebruiken onze gronden gratis voor hun vee, en helpen zo mee aan het beheer.” Die vlotte samenwerking komt niet van de ene dag op de andere, weet Rudy: “vertrouwen win je beetje bij beetje, jaar na jaar.”

Iedere eerste zaterdag van de maand zijn

er werkdagen in de natuurgebieden. Noeste arbeid waarvoor Rudy kan rekenen op de sterke handen van andere vrijwilligers. “Maar ook buiten de 220 hectare in eigendom van Natuurpunt willen we aan de kwaliteit van het landschap werken”, vertelt Rudy. Natuurpunt Damme heeft een tienkoppige knotploeg, die gedurende de wintermaanden elke vrijdag knotwilgen in de regio verzorgt, de vrijdagknotters.

Militair vernuft

Verderop begrazen schapen en ezels de herstelde stadswallen. “Archeologen groeven hier arduinen kanonskogels op”, weet Rudy. Wellicht waren het testschoten, want tot een aanval op Damme zou het volgens historici nooit gekomen zijn.

Voor een demonstratie van militair vernuft moet je vandaag in de waterpartij achter de stadswallen zijn. Enkele weken geleden wist Rudy een bruine kiekendief te filmen die een meerkoet keer op keer onder water duwde. “De natuur kan hard zijn”, zegt Rudy. “Maar even vaak fascinerend.” In Rudy’s ogen springen lichtjes wanneer hij vertelt over zijn ontmoeting met een roerdomp, over wulpentellingen, watervogeltellingen en over kleine rietganzen.

Bed & Breakfast voor ganzen

De poldergraslanden bij de stadswallen van Damme vormen samen met de nabijgelegen Uitkerkse polder het belangrijkste bolwerk voor vriezeganzen in West-Europa. Brandganzen, kolganzen en kleine rietganzen: met tienduizenden komen ze uit hun broedgebieden in Siberië en het arctische noorden. “Na hun lange tocht gunnen we onze wintergasten rust en voedsel”, legt Rudy uit. In een klein stuk van het gebied, achter de oude molen, zijn de gasten zo kwetsbaar voor verstoring dat het geen goed idee zou zijn om er voortdurend wandelaars door te laten lopen. Eénmaal per maand organiseert de afdeling winterwandelingen naar dit gevoelig plekje.

Onder een statige rij populieren lopen we langs de kaarsrechte Damse vaart weg van de stad. Stokstijf hangen aalscholvers hun uitgespreide vleugels te drogen in de milde winterzon. Wit-zwarte eenden met nektapijt duiken nerveus onder water en komen enkele tellen later weer boven met driehoeksmosseltjes als buit: kuifeenden.

Via het verbrand fort, een vierkante aarden omwalling met grachten, wenden we de steven weer richting Damme. In de kijkhut die je onderweg tegenkomt, krijg je nog een laatste vijfsterrenuitzicht over het ganzenland.

Winterwandelen en citytrippen

Wandelen over de stadswallen, tussen vriezeganzen en langs de vaart. Niets heerlijker dan uitwaaien in de winterse koude. Nadien kan je Brugge verkennen en je warmen in een gezellig kroeg. Wil je de tijd nemen om zowel van het platteland als de stad te genieten dan is dit het ideale weekendje weg.

Ecohotel Fevery

Het hotel is gelegen in het hartje van Brugge en kreeg als eerste hotel in België het Europees Ecolabel en als eerste hotel in Brugge de ‘Groene Sleutel’. Er is een gratis fietsstalling met fietsoplaadpunt en er zijn fietskaarten en bikepointers beschikbaar. Het ideale hotel om de polders te ontdekken.

Meer info en reservaties:

Ecohotel Fevery
Collaert Mansionstraat 3, Brugge
www.hotelfevery.com

